

Titel: BREV TIL: Louis Hjelmslev FRA: Hans Jørgen Uldall (1951-03-21)

Citation: "BREV TIL: Louis Hjelmslev FRA: Hans Jørgen Uldall (1951-03-21)", i *Louis Hjelmslev og hans kreds*, s. 1. Onlineudgave fra Louis Hjelmslev og hans kreds: https://tekster.kb.dk/catalog/lh-texts-kapsel_034-shoot-workidacc-1992_0005_034_Uldall_0650/facsimile.pdf (tilgået 29. april 2024)

Anvendt udgave: Louis Hjelmslev og hans kreds

Ophavsret: Materialet kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge det til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

Edinburgh, d. 21/3/51.

Kære Hjelmslev,

Jeg har nu langt om længe hørt fra Arthur Jensen at der ikke bliver noget af Jones-festskriftet; det kommer jo ikke som nogen overraskelse, da der nu i alle tilfælde er gået saa lang tid at det næppe vilde kunne naas, selvom vi havde et trykkeri ventende med saabne arme og alle de fornødne typer. Det er synd for D.J., men der er jo ikke noget at gøre ved det.

Jensen skriver ogsaa at jeg snart kan vente at høre fra dig, og jeg tænkte mig først at vente med at skrive til dit brev maatte komme, men nu har jeg alligevel besluttet mig til hellere at skrive med det samme.

Det vigtigste jeg har at meddele dig er at jeg ganske sikkert ikke kan komme til Danmark i sommer. Jeg er blevet stærkt angrebet her for ikke at have gjort nok ved dialektundersøgelsen, og hvis jeg tager væk i sommer, kan jeg risikere alvorlige ubehageligheder. Det er rigtigt at jeg har brugt det meste af min tid til glossematik i vinter, og det kan man vel ikke forlange at folk skal acceptere. I hvert fald bliver jeg nu nødt til at lægge det paa hylden og tage fat paa dialekterne: først denne "handbook", som jeg er i gang med, og derefter beskrivelsen af Forfar. Hvornaar jeg igen kan faa gjort noget ved glossematikken er ikke godt at vide; det bliver næppe før tidligst til efteraaret.

Jeg sender dig hermed nogle formær--ikke uden betaenkelighed, for jeg har ikke tid til at skrive en udtømmende forklaring, og du er jo ikke meget for den rene algebra. S. 1 er en revideret oversigt over relationerne; du vil se at der nu er 16 pilleenheder, hvoraf dog kun 15 finder anvendelse; deres værdi fremgaar af paradigmerne til venstre. Der er vist ikke noget vanskeligt her, men det kræver naturligvis nogen fordybelse. Det nye er (1) at en kædes relationsmuligheder udadtil nu fremgaar af formen selv (det relevante er her om enheden ab har plus eller minus), hvilket er rimeligt i betragtning af at disse ydre relationsmuligheder efter vor analytiske metode maa være bekendte før kæden selv analyseres. (2) at samtlige paradigmer nu kan afledes af saet--du vil erindre at dette ikke var lykkedes da jeg holdt foredrag i Lingvistkredsen i September. Fordelen herved er naturligvis rent teoretisk, men det er en virkelig fordel fordi det tillader en simplere definition af pillene, dvs et lavere antal aksiomer. Det viser sig herved at en del af paradigmerne og følgerig af pilleenhederne, kun kan opnaas ved addition, dvs ved relationsækvivalens. Regnereglerne er: $+a - a = +a$; $(+a)(-b) = -ab$; $(-a)(-b) = -ab$. Der mangler endnu en del arbejde, som jeg ikke har tid til at gøre nu; bl. a. kan saettene (se def. af 25/1/51) opstilles som korrelationer (se nedenfor) og der kan laves en kalkyle over samtlige additionsmuligheder, der vil give pilleenhedernes variantkategorier.

S. 2 er en oversigt over korrelationerne, hvorved jeg nu forstaar paradigmer af paradigmer, idet to eller flere ~~paradigmer~~ ækvivalenser, paa samme maade som to eller flere relationer, anses for ækvivalente hvis deres termer er identiske. Der er heri egentlig ikke noget nyt ud over den algebraiske form, der synes mig at klare begreberne. Om saettene gælder det at kun numrene 2,4,6,8,10,12,14 kan realiseres.

Referatet fra det Glossematiske Udvalg har naturligvis interesseret mig meget, og jeg vilde gerne give mit bidrag men tør ikke tage tid dertil. Det er glædeligt at se den store fremgang siden 1933: du har virkelig fortjent en rytterstatue paa Ingemannsvej, med Brøndal gennem-boret af en pil og Hammerich vridende sig under dit spyd, iført en anorak og et par hollandske traesko. En enkelt ahmindelighed kan jeg dog ikke afholde mig fra: jeg synes ikke man endnu har draget den fulde konsekvens af glossematikens helt formelle karakter. Det er virkelig nødvendigt at foretage analysen strengt formelt og abstrakt og at overholde den regel at først analysen bringer viden i glossematisk forstand. Du kan ikke selv

sige dig fri for at have syndet i denne henseende: din stadige paakalden af det "hensigtsmaessige" er en foregribning af resultatet af senere analyser, der faktisk ikke paa vedkommende trin kan forudses med sikkerhed. Der er derved den fare at glossematikens raekevidde kan blive indskraenket ved at man mener at vide hvordan slutresultatet bør se ud, saaledes at nye muligheder bliver "nipped in the bud" før man bliver sig dem bevidst. En nødvendig konsekvens af vores gamle regel: et materiale er amorft indtil det er blevet analyseret, er at analysen kun kan foregaa ved division: "when he came I went" lader sig dele, dvs lader sig opfatte som en kaede fordi man ogsaa har "I went", og kun derved fremkommer "when he came". Hvis vi saetter "when he came I went" = A og "I went" = b, faar vi

$$\frac{A}{b} = a, \text{ dvs } A = ab$$

Jeg er altsaa enig med dig mod Diderich s. 6-7. Alt dette tjener til at forstaerke min anskuelse at en gennemgribende algebraisering vil vaere nyttig: man kan ikke vaere ulden hvis man tvinges til at saette sine resultater paa formler.

Og hermed maa jeg vende tilbage til mit brødstudium.

Hils og vaer hilset.

Din hengivne

Hjelmslev

P.S. Jeg har lige faaet et forlykke af IIAL 16,4 fra en mand der hedder Proter. som
siger og lever "macrophenomena" af mit Nordvestmaleri. Jeg fortaer intet deraf.
Saa kan vi det ad - bliver gennem?